

Zápis zo stretnutia Komory zainteresovaných aktérov Agendy 2030

Dátum a miesto stretnutia: 24. apríl 2018 od 13:00 do 16:00, Malé kongresové centrum VEDY SAV, Štefániková 3, Bratislava

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Cieľ stretnutia: Zoznámiť sa s **výstupmi participatívneho procesu**, doplniť ďalšie pripomienky a prediskutovať **návrhy horizontálnych priorít** a zozbierať návrhy na hlavné myšlienky do **vízie Slovenska v roku 2030**.

Program:

13:00 – 14:30

Otvorenie

Sandra Salamonová, riaditeľka Odboru koordinácie Agendy 2030

Príhovor podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu

Richard Raši, podpredseda vlády pre SR pre investície a informatizáciu

Zhrnutie obsahových výstupov stretnutí v rámci participatívneho procesu

Dana Šimová a experti pre jednotlivé témy: J. Vokoun, T. Szalay, M. Mojžiš, Z. Poláčková, L. Oravec a M. Davala (prezentácia v prílohe)

14:50 - 16:00

Diskusia k finalizovaným návrhom priorít a hlavných výziev pre Slovensko

Záver

Príhovor podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu Richarda Rašiho:

“Vážení členovia Komory zainteresovaných aktérov Agendy 2030, vážené dámy a páni, rád by som Vás privítal na treťom zasadnutí Komory zainteresovaných aktérov Agendy 2030 a zároveň Vám poďakoval za Vašu doterajšiu intenzívnu prácu na návrhu národných priorít implementácie Agendy 2030.

Prácu na tejto mimoriadne dôležitej Agende zahájil už môj predchodca, terajší predseda vlády SR, a mojou snahou bude kontinuálne nadviazať na aktivity a procesy, ktoré boli rozbehnuté.

Od samého začiatku, keď ÚPPVII prijal úlohu implementovať Agendu 2030 vo vnútroštátnom prostredí, sme si boli vedomí troch zásadných obmedzení. Prvým je nízke povedomie o tejto Agende, druhým sú obmedzené finančné zdroje a tretím obmedzením je krátkosť času. Ako reakcia na tieto limity sme oslovili Prognostický ústav SAV, ktorý vypracoval východiská do diskusie o národných prioritách Agendy 2030. Rada vlády pre Agendu 2030 v decembri minulého roku schválila tieto východiská, ktoré sa stali hlavným podkladom pre participatívny proces. Vďaka Vám a Vaším kolegom sa nám vo veľmi krátkom čase podarilo dospieť k šiestim navrhovaným národným prioritám. Som rád, že aj napriek zložitej politickej situácii sme sa stretli s veľkým záujmom o participáciu zo strany zainteresovaných aktérov.

Chcel by som sa teraz obrátiť k budúcnosti a načrtnúť ďalšie kroky, ktoré nás čakajú pri naplňovaní Agendy 2030. Budem rád ak využijete dnešný deň k diskusii o záveroch participatívneho procesu a k premietnutiu týchto diskusií do uceleného návrhu národných priorit Agendy 2030. Návrh národných priorit bude následne zo strany ÚPPVII spracovaný do podoby vládneho materiálu. Po schválení vládou SR a na základe jej mandátu predstavím naše národné priority v júli tohto roku na pôde OSN. Rozhodol som sa, že v New Yorku nebudem prezentovať sám a prizval som aj zástupcov občianskej spoločnosti.

Prezentácia v OSN je pre nás síce dôležitým medzníkom, dávam Vám ale svoje slovo, že predstavením našich národných priorit vláde SR a členským štátom OSN naša spoločná práca nekončí, skôr začína. Mojou ambíciou je pretaviť tieto priority do plnohodnotnej stratégie rozvoja slovenskej spoločnosti, ktorú by vláda SR mohla schvaľovať približne na jar budúceho roka.

Na záver by som chcel podčiarknuť, že implementácia tak širokej agendy ako je Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, je pre nás veľkou výzvou a do značnej miery aj bezprecedentnou situáciou. Existuje mnoho otvorených otázok a potrebujeme hľadať riešenia na komplexné problémy, ktoré sa často dotýkajú viacerých ministerstiev či úrovní vládnutia. Ich riešenie si vyžaduje účinnú koordináciu a celovládny prístup (whole-of-government approach), na ktorý nás dlhodobo upozorňuje aj OECD. Samozrejme, Agendu 2030 by sme nikdy neboli schopní naplniť bez partnerstva so zainteresovanými aktérmi a aj preto ma veľmi teší, že vznikla Komora zainteresovaných aktérov a že sa tak aktívne osvojila túto Agendu.”

Hlavné myšlienky prezentácií, ktoré nie sú zachytené v prílohách:

Konzultantka Dana Šimová a experti/ky predstavili výstupy participatívneho procesu. Jedným z kľúčových posunov pri definovaní tém a výziev bolo zakomponovanie hodnotových aspektov do jednotlivých prioritných oblastí. V kontexte ekonomiky sa napríklad do popredia dostalo environmentálne hľadisko, v rámci vzdelávania sa kladie dôraz na potrebu dôstojného života (v protiklade so vzdelávaním iba pre potreby trhu práce). V téme zdravia sa najzásadnejšia zmena udiala vo veci presunu environmentálnych oblastí (napríklad prístup k čistej vode a pod.) do iných tém.

Hlavné pripomienky a návrhy, ktoré zazneli v diskusii:

- Podpredseda vlády Raši sa v rámci diskusie vyjadril k **dôležitosti vízie** pre Slovensko do roku 2030. Spresnil, že práve správne naformulovaná vízia, v ktorej bude jasné, kto je prijímateľom vízie Agendy 2030, môže dopomôcť k pozitívnemu vnímaniu celej Agendy 2030 a jej presadzovaniu na ďalších úrovniach.
- V rámci priority *Smerovanie k znalostnej, environmentálnej udržateľnej a obehovej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí* zaznel návrh na nahradenie pojmu „ekonomická sebestačnosť regiónov“ za pojem „**zníženie ekonomickej a fiškálnej závislosti regiónov**“ a pojem „sociálne služby“ za „**verejné služby**“.
- K rovnakej priorite prebehla diskusia, či by nebolo vhodné pri tejto (ale aj iných oblastiach) hovoriť o rizikách či faktoroch, ktoré môžu ovplyvniť vybrané výzvy. Prišiel teda návrh v rámci tejto národnej priority doplniť poslednú výzvu danej priority o formuláciu „bez ohľadu na ekonomický cyklus“. Konzultantka Dana Šimová a generálna riaditeľka Úradu podpredsedu vlády SR Alena Sábelová upresnili, že aktuálne je úlohou definovať 6 národných priorít. Definovanie rizík preto musí byť zohľadnené až v následných strategických dokumentoch, rovnako ako i vízia či horizontálne princípy, na formulovanie ktorých, podľa A. Sábelovej, nemá táto skupina mandát.
- V rámci priority *Vzdelanie pre dôstojný život* bola vyjadrená požiadavka doplniť bod „*Prekonanie štrukturálnych nerovností medzi ponukou pracovnej sily a dopytom trhu práce, zvýšenie pripravenosti pracovnej sily na aktuálne potreby trhu práce a zabezpečenie dostatočných príležitostí pre celoživotné vzdelávanie jednotlivca.*“ o znenie „na aktuálne **a budúce/vynárajúce** sa potreby trhu práce“ a v bode „*Posilnenie princípov inkluzívnosti vo vzdelávacom systéme a zabezpečenie rovných príležitostí pre všetkých žiakov/študentov, bez ohľadu na ich sociálne pozadie, zdravotný stav alebo národnostnú/etnickú príslušnosť, s dôrazom na zvyšovanie príležitostí pre uplatňovanie pozitívnej sociálnej mobility,*“ nahradiť pojem „sociálne pozadie“ pojmom „**sociálny status**“.
- K národnej priorite *Dobré zdravie* bola jedným z účastníkov nastolená otázka, či aktéri/ky nezávážia zahrnutie pojmu *well-being* do témy. V rámci diskusie však zazneli rôzne chápania a preklady tohto pojmu, konkrétne „spokojný život“ a „kvalitný život“, pri čom u oboch pojmov bola diskutovaná aj možnosť merateľnosti. Výsledkom diskusie bol úzus, že pojem *well-being* do témy nebude zahrnutý, nakoľko kvalita života sa viac vyskytuje v téme životného prostredia, hoci zaznel názor, že kvalita života prechádza viacerými oblasťami a zobrazuje sa aj v horizontálnych princípoch.
- V ďalšej diskusii k priorite *Dobré zdravie* zaznela pripomienka, že v rámci prvého bodu absentuje úloha štátu v kontexte ochrany zdravia občanov/k. Následne prebehla diskusia, kde experti/ky podotkli, že táto oblasť sa do istej miery vyskytuje v priorite *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy a Právny štát, demokracia a bezpečnosť* a tiež v jednej z výziev priority *Dobré zdravie*. Zaznela tiež doplňujúca informácia, že ku každej téme a výzvam budú ešte vypracované 2-3 stranové správy vypracované expertmi a expertkou, v rámci ktorých budú bližšie špecifikované a vysvetlené jednotlivé výzvy v rámci národných priorít.
- V diskusii zaznelo upozornenie, že hodnota za peniaze a tvorba politik na základe dát sa musí týkať každej národnej priority, no je akcentovaná iba v téme *Dobré zdravie*.

Skupina preto rozhodla, aby sa vypustila výzva národnej priority *Dobré zdravie* v znení „*Prijímanie rozhodnutí v zdravotnej politike na základe relevantných a dôveryhodných dát prístupných odbornej i laickej verejnosti,*“ a v národnej prioritě *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* bolo doplnené: „**Rozhodovanie a tvorba verejných politík na základe relevantných a dôveryhodných dát prístupných odbornej i laickej verejnosti.**“

- V rámci priority *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy* zaznel návrh v bode „*Inkluzívny a udržateľný sídelný a regionálny rozvoj prostredníctvom kvalitného participatívneho územného a strategického plánovania*“ preformulovať druhú časť na „**integrovaného participatívneho plánovania územného a regionálneho rozvoja,**“ pričom význam tohto označenia bude špecifikovaný vo vysvetľujúcom dokumente k témam a výzvam.
- Skupina sa zhodla na doplnení výrazu „**pítnej vody**“ do znenia výzvy národnej priority *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy* v znení „*Zabezpečenie prístupu k základným službám a zdrojom, vrátane cenovo dostupnej mobility, energie, vody a sanitácie pre všetkých, pri rešpektovaní environmentálnej udržateľnosti a zásady minimalizácie emisií.*“
- K národnej prioritě *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia* prebehla diskusia o význame pojmu „primerané bývanie“ a o otázke, či tento pojem nenahradí reálnejším cieľom „dostupné bývanie“. Expert vysvetlil, že výzva je definovaná na úrovni sociálnych práv, a hoci to môže byť odvážny cieľ, skupina sa zhodla na pôvodnom znení.
- Skupina odsúhlasila v rámci diskusie vynechať slovo „*disponibilných*“ vo výzve „*Posilnenie princípu solidarity pri prerozdeľovaní disponibilných zdrojov,*“ národnej priority *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia*.
- K prioritě *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* zaznel návrh k výzve „*Podpora občianskej spoločnosti, výchovy k demokratickému občianstvu a mechanizmov participácie na tvorbe, implementácii a kontrole verejných politík,*“ zameniť pojem „*výchova*“ za pojem „**vzdelávanie**“ k demokratickému občianstvu.
- V rámci priority *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* prebehla aj diskusia o možnostiach merania podpory občianskej spoločnosti, kde sa skupina zhodla, že by mohlo byť stanovených viacero indikátorov, avšak aktuálne nie je cieľom diskusie ich všetky identifikovať.
- Opakovane zaznel názor, že v navrhovanej národnej prioritě *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* chýba **rodová rovnosť** a je vo výzvach vyjadrená skôr implicitne. Expert uviedol, že rodová rovnosť a ochrana pred diskrimináciou je súčasťou Stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR, avšak súhlasil, že **rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí** explicitne doplní do výziev v rámci národnej priority *Právny štát, demokracia a bezpečnosť*.
- V ďalšej diskusii k národnej prioritě *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* zaznela poznámka, že ide o oblasť, ktorá sa významne dotýka všetkých tém. Jednotlivé výzvy musia byť v rámci danej národnej priority naplnené a tvoria predpoklad pre úspešné plnenie výziev ostatných národných priorit. Preto bola artikulovaná aj otázka, či národnú prioritu *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* nepresunúť z posledného miesta v zozname priorit na prvé. Ako protiargument však zaznel názor, že nie je

správne národné priority ďalej prioritizovať a číslovať, pretože všetky majú rovnakú váhu. Jednou z možností bolo aj prepojenie témy *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* na horizontálne princípy. V závere diskusie však zaznela zhoda, aby téma *Právny štát, demokracia a bezpečnosť* ostala ako samostatná oblasť národných priorít.

- V krátkosti sa v diskusii vyjadrili aj zástupca a zástupkyňa mladých ľudí z Prešova, ktorí reflektovali existujúcu diskusiu z pozície mládeže, pričom uviedli, že v rámci ich diskusií sa zaoberali špecifickými otázkami a problémami, ktoré sú však v súlade so zadanými výzvami.
- Keďže sa opakovane hovorilo o horizontálnych prioritách, resp. o princípoch, skupina sa ujednotila na používaní termínu “**horizontálne princípy**”.
- V závere stretnutia zaznelo konštatovanie, že v dôsledku celého participatívneho procesu bolo zainteresovanými aktérmi **navrhnutých viacerých pracovných znení vízie** a návrhov **horizontálnych princípov**. Keďže bolo opakovane potvrdené, že na tieto návrhy neexistovalo zadanie, účastníčky a účastníci stretnutia sa zhodli na potrebe premietnuť tieto návrhy pri tvorbe následných strategických dokumentov v rámci implementácie Agendy 2030 na Slovensku.

Zápis spracovali: Miroslava Žilinská, Adela Tihláríková, Bohdan Smieška

Miesto a dátum: 24.4.2018, Bratislava